

OBSAH

VIII. Přístroje pro měření svislých úhlů	459
Rozdělení úhlů svislých a přístrojů	459
A. Sklonoměr	459
1. Zkouška sklonoměru a jeho chyby	460
2. Kde se má sklonoměr zavěsit	464
3. Přesnost měření úklonu sklonoměrem	467
B. Svahoměry	468
C. Svislý neboli vertikální kruh	468
1. Úprava a číslování svislého kruhu	468
2. Vlastnosti přístrojů se svislým kruhem	470
3. Indexová chyba svislého kruhu	471
4. Chyba z odklonu klopné osy z kolmice ke svislému kruhu	473
5. Výstřednost klopné osy	475
6. Výstřednost záměrné roviny	481
7. Vliv osových chyb universálu na svislý úhel	483
a) Vliv kolímační chyby	483
b) Vliv úklonné chyby	484
8. Vliv nesprávného urovňání svislé točné osy na svislý úhel	487
a) Nivelační libela na dalekohledu	489
b) Libela indexová a pojistná	492
D. Metody měření svislých úhlů	494
1. Přehled a rozdělení metod	494
2. Přímé měření svislých úhlů	495
a) Jednoduché měření svislých úhlů	495
b) Měření dvojitých svislých úhlů	495
α) bez kontroly	496
β) s kontrolou	498
3. Nepřímé měření svislých úhlů	500
a) Vliv výstřednosti dalekohledu na svislý úhel	501
b) Vliv nestejných výšek přístroje a znaku na svislý úhel	504
E. Přesnost měření svislých úhlů svislým kruhem universálu	507
IX. Měření délek	509
A. Přímé měření délek	509
1. Přístroje pro přímé měření délek	509
a) měřické latě	509
b) měřická pásma	510
c) vážní — profilační latě	515
2. Přípravné práce pro měření délek	516
a) na dni	516
b) pod zemí	519
3. Svahoměry:	522
a) dosedné	522
b) záměrný — Triumpf	525
c) závěsný sklonoměr	525
4. Siloměr	525
B. Postupy přímého měření délek	526
1. Přímé měření délek na povrchu	526
a) latěmi	526
b) pásmem	530
2. Přímé měření délek pod zemí	533
a) důlními latěmi	533
b) vážní latí	534
c) pásmem	535

C. Přesnost přímého měření délek	538
1. Chyby soustavné	538
a) z nesprávné délky měřidel	538
b) z průhybu netuhých měřidel	546
c) vyrovnání u chyb z elastického prodloužení a z průhybu	552
d) způsobené odchylkou měřidla ze směru	553
e) způsobené různou výškovou polohou krajních bodů měřidla	555
f) ze zanedbání redukce na hladinu mořskou	556
g) ze zanedbání délkového zkreslení při promítání měřických výsledků s elipsoidu do zobrazovací roviny	556
2. Celkový vliv soustavných chyb	556
3. Chyby nahodilé a jejich vliv	557
Stanovení součinitele střední chyby délkové jednotky λ	558
4. Celkový vliv chyb soustavných a nahodilých	561
5. Nejvyšší přípustné rozdíly dvojího měření téže délky	562
D. Nepřímé měření délek	563
1. Geometrické měření délek	563
2. Trigonometrické měření délek	563
3. Dálkoměry	563
a) bez latě neboli vojenské	564
b) s latí neboli geodetické	564
4. Kruhává stupnice jako dálkoměrná pomůcka	567
a) měření dálkoměrného úhlu na svislém kruhu	567
b) měření dálkoměrného úhlu na limbu	569
5. Nitkový dálkoměr Greenův-Reichenbachův	571
6. Nitkový dálkoměr Porrův	574
7. Nitkový dálkoměr Wildův s vnitřní zaostřovací rozptylkou	576
8. Přesnost nitkových dálkoměrů	576
9. Stanovení konstant nitkových dálkoměrů	580
10. Dálkoměry s očníkovým drobnoměrem	587
11. Dvojobrazové dálkoměry	587
a) Areggerův	589
b) Wildův	592
c) Bosshardtův	595
d) Kernův	600
12. Kritika dvojobrazových dálkoměrů	601
13. Nepřímé měření délek dálkoměry v měření důlním	601
X. Výšková měření	602
Přehled a vysvětlení základních pojmů	602
XI. Výškové měření na povrchu zemském	604
Způsoby výškového měření	604
Zajišťování výškových bodů	604
A. Nivelace	612
Pomůcky a přístroje geometrické nivelace	612
1. Výškoměry	613
a) založené na olovnici	613
b) hydrostatické	613
c) založené na hrubé libele	615
2. Nivelací přístroje libelové	615
a) průzorové	615
b) dalekohledové	615
3. Vlastnosti nivelacních přístrojů	615
4. Hlavní součásti nivelacních přístrojů	616
5. Rozdělení nivelacních přístrojů	618
6. Postavení nivelacního přístroje k měření a zkoušce	619
7. Zkoušky a rektifikace nivelacních přístrojů	620
a) Záměrná přímka nebo osa libely má být kolmá ke svislé točné ose, $Z \perp V$	620
b) Záměrná přímka má být rovnoběžná s osou libely, $Z \parallel L$	620
ba) U nivelacních přístrojů s dalekohledem pevným	620
bb) U nivelacních přístrojů s dalekohledem volným	627
bc) Zkoušky podmínky $Z \parallel L$ u typů II, III, IV, V	629
bd) Nivelací přístroje s dalekohledem volným typu IIa, IVa, Va	636

8.	Srovnání jednotlivých typů nivelačních přístrojů	636
9.	Doplňovací zařízení nivelačních přístrojů	637
10.	Popis některých nivelačních přístrojů nové doby	639
	a) Srb & Štys	639
	b) Nivelační přístroje sovětské výroby	640
	c) Wildovy přístroje	642
	d) Kernovy přístroje	647
	e) Zeissovy přístroje	647
	f) Zeiss-Opton	648
11.	Nivelační latě	648
12.	Nivelační pomůcky	652
A ₁ .	Metody geometrické nivelace	653
	1. vpřed	654
	2. ze středu	655
A ₂ .	Trigonometrická nivelace	659
	1. s použitím univerzálu	659
	2. s použitím drobnoměru	661
	Kritika nivelačních metod — Refrakce	662
A ₃ .	Chyby nivelace	664
	1. Chyby systematické jednotlivé	664
	2. Vliv systematických chyb	673
	3. Nevyhnutelné, nahodilé chyby nivelace jednotlivé	673
	4. Vliv chyb nahodilých	675
	5. Střední nahodilá chyba kilometrová a způsoby jejího stanovení	676
B.	Geometrické měření výšek	678
C.	Trigonometrické měření výšek	678
	1. prosté	678
	2. se zřetelem na zakřivení Země a refrakci	679
	a) oboustranné současně	680
	b) jednostranné	682
	c) určování refrakčního součinitele	684
	d) střední chyba výšek určených trigonometricky	685
D.	Barometrické fyzikální měření výšek	686
	1. Fyzikální základy výškoměrného vzorce	686
	2. Přibližný výškoměrný vzorec barometrický	687
	3. Přesný výškoměrný vzorec barometrický	689
	4. Přístroje pro měření tlaku vzduchu	690
	a) tlakoměry rtuťové — barometry	690
	b) tlakoměry pérové — aneroidy	691
	c) opravy údajů aneroidu	692
	5. Postupy barometrického měření výšek	696
	6. Přesnost barometrického měření výšek	698
XII.	Výškové měření v dolech	699
	Úkoly a způsoby výškového měření v dolech	699
	Zajišťování bodů pro výškové měření v dolech	700
A.	Hloubkové měření	701
	1. nepřímé	702
	a) metoda Benzenbergova	702
	b) po laně	705
	2. přímé měření hloubkové	705
	a) důlním nebo malým pásmem	705
	b) speciálním pásmem hloubkovým	709
	3. Chyby při hloubkovém měření	711
	a) soustavné	711
	b) nahodilé	718
	c) střední chyba kóty hlavního výškového bodu patra	719
B.	Měření výšek s odsazovanými olovnicemi	724
C.	Důlní nivelace	726
C ₁ .	Geometrická nivelace v dolech	728
	1. Nivelační přístroje	728
	2. Důlní nivelační latě	728
	a) závěsné	729
	b) stavěcí	731

3. Pomůcky pro důlní nivelaci	732
4. Metody důlní nivelace	733
5. Přístroj Csétiho pro důlní nivelaci	734
a) Csétiho nivelační stupnice	735
b) Zkouška a rektifikace přístroje Csétiho	736
c) Užití přístroje Csétiho pro důlní nivelaci	737
6. Chyby důlní nivelace	737
D. Trigonometrické měření výšek pod zemí	741
1. Vliv chyb šikmé délky a úklonu na rovněnu a svisku	743
2. Střední chyba trigonometrického měření výšek pod zemí	744
XIII. Tachymetrie	746
A. Úkol a základ tachymetrie	746
B. Tachymetry	747
1. Reichenbachovy	747
a) Odvození základních vzorců pro šikmé záměry	748
b) Zaměřování tachymetrické	751
c) Přesnost zaměřování	752
2. Tachymetry s očníovým drobnoměrem (Tichého) Zaměřování metodou Tichého	753
756	
3. Tachymetry autoredukční	756
a) Hammer Fennelův	757
b) Autoredukční tachymetr Wildovy spol. RDS pro svislou lať	762
c) Autoredukční tachymetr Dahlta	768
d) Autoredukční tachymetr fy Zeiss-Redta 002	771
e) Autoredukční tachymetr Wildovy společnosti RDH pro vodorovnou lať	775
XIV. Zacházení s měřickými přístroji	781
a) Přejímání přístroje	781
b) Úschova	782
c) Doprava	783
d) Zacházení s přístrojem při měření	784
e) Údržba	785
Literatura	788
Tabulky	791
Rejstřík	793